

Best Practice

ดักทอสายใย กลไกสู่การเรียนรู้

(โครงการโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารและโรงเรียนพื้นที่เกาะ)

โรงเรียนบ้านห้วยพลู

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต ๑
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

Baan Huai Plu School

โรงเรียนบ้านห้วยพลู

084-782-8965

นวัตกรรม (Best Practice)

การพัฒนาสมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ ใน
โรงเรียนพหุวัฒนธรรม ตามแนวคิดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐานผลานการสอน
โดยเพื่อนต่างระดับ ภายใต้กรอบการดำเนินงาน BHP Model
(Promoting Career Skills and Entrepreneurship in Multicultural School
Using Problem-Based Learning with Cross-Age Tutoring Technique
Under BHP Model)

คำนำ

เอกสารผลงานทางวิชาการในการดำเนินงานพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษฉบับนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่แนวการปฏิบัติที่ประสบผลสำเร็จ และเป็นที่ยอมรับ ผ่านการจัดนิทรรศการ SSRA – Hybrid Exhibition อีกทั้ง เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ครูมีการบูรณาการรูปแบบ วิธีการสอน กระบวนการสอนต่างๆ สู่กิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นที่ไปในทิศทางเดียวกัน ตลอดจนมีผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างชัดเจน เพื่อตอบสนองนโยบายโครงการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ ที่มีจุดมุ่งหมายให้โรงเรียนมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสำหรับนักเรียนในพื้นที่ห่างไกล และเป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารผลงานทางวิชาการในการดำเนินงานพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษให้กับผู้เรียนต่อไป

โรงเรียนบ้านห้วยพลู

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ปก	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
ชื่อผลงาน	1
โรงเรียน	1
รายละเอียดงาน / นวัตกรรมถอดบทเรียน (Best Practice)	1
ความสำคัญของผลงานหรือนวัตกรรมที่น่าเสนอ	1
เหตุผล แรงบันดาลใจ และความจำเป็นเพื่อแก้ไขปัญหา	2
แนวคิดและหลักการสำคัญ	2
จุดประสงค์ และเป้าหมาย	4
กระบวนการผลิตผลงาน	5
ผลการดำเนินงาน / ผลสัมฤทธิ์ / ประโยชน์ที่ได้รับ	7
ปัจจัยสู่ความสำเร็จ	9
เงื่อนไขความสำเร็จ	9
แนวทางการต่อยอดนวัตกรรม	10
ภาคผนวก	12

ชื่อผลงาน : การพัฒนาสมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ ในโรงเรียน พหุวัฒนธรรม ตามแนวคิดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐานผลงานการสอนโดยเพื่อนต่างระดับ ภายใต้ กรอบการดำเนินงาน BHP Model

(Promoting Career Skills and Entrepreneurship in Multicultural School Using Problem-Based Learning with Cross-Age Tutoring Technique Under BHP Model)

โรงเรียน : บ้านห้วยพลู

รายละเอียดงาน / นวัตกรรมถอดบทเรียน (Best Practice)

1. ความสำคัญของผลงานหรือนวัตกรรมที่น่าสนใจ

1.1 เหตุผล แรงบันดาลใจ และความจำเป็นเพื่อแก้ไขปัญหา

โรงเรียนบ้านห้วยพลู เป็นโรงเรียนขยายโอกาส ตั้งอยู่หมู่ 6 ตำบลทองฟ้า อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 2 จนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีครู 16 คน นักเรียน 197 คน นอกจากนี้โรงเรียนบ้านห้วยพลูมีจุดเด่น คือ เป็นโรงเรียนพหุวัฒนธรรม มีนักเรียนที่มาจากหลายชาติพันธุ์ ได้แก่ ไทย กะเหรี่ยง และลีซอ อีกทั้งเป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนพักนอนประจำ อาศัยอยู่กับทางโรงเรียน ทำให้นักเรียนต้องอยู่ร่วมกันตลอดเวลา ทำให้โรงเรียนต้องจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกันระหว่างเพื่อนรุ่นเดียวกัน และนักเรียนรุ่นพี่กับนักเรียนรุ่นน้อง มีความรักใคร่และสามัคคีในหมู่คณะ และเคารพกฎกติกาของโรงเรียน และสามารถอยู่ร่วมกันด้วยความรักสามัคคี มีความเข้าใจในภาษาและวัฒนธรรมประเพณีของตนเองและผู้อื่น

อย่างไรก็ตาม สภาพชุมชนรอบบริเวณโรงเรียนมีลักษณะเป็นชุมชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้าง สภาพเศรษฐกิจของผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลางถึงยากจน ผู้ปกครองมีการโยกย้ายถิ่นฐานพอสมควร ฐานะด้านเศรษฐกิจไม่ค่อยมั่นคง มีปัญหาการหย่าร้าง นักเรียนไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ ผู้ปกครองบางส่วนไม่ค่อยมีโอกาสได้สนับสนุนในเรื่องการศึกษา นักเรียนไม่มีจุดมุ่งหมายต่อการศึกษา ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ค้าขายและเกษตรกร มีรายได้ไม่แน่นอน มีการย้ายสถานที่ประกอบอาชีพบ่อยครั้ง ทำให้ไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่บุตรหลานมากนัก ประกอบกับกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เรื่องการสื่อสารทางสื่อออนไลน์ และมีนักเรียนส่วนใหญ่หมกมุ่นกับการเล่นเกม จึงอาจส่งผลให้นักเรียนบางส่วนควรได้รับการพัฒนาด้านมารยาทการอยู่ร่วมกันในสังคม การมาโรงเรียน วินัย และความรับผิดชอบ

จากแรงบันดาลใจและความจำเป็นในการแก้ปัญหาดังกล่าว โรงเรียนบ้านห้วยพลูตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ตลอดจนจัดการกิจกรรมพัฒนาต่างๆ เพื่อพัฒนาสมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ โดยมุ่งหวังที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่ต่อยอดได้ในอนาคต เป็นการช่วยเหลือแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง และมีทักษะอาชีพติดตัวไป ตลอดจนเพื่อเป็นการปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกอันดีงามให้นักเรียนเป็นสมาชิกที่ดีของโรงเรียน ครอบครัว ชุมชน สังคม และเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศชาติสืบต่อไป

โรงเรียนบ้านห้วยพลูจึงดำเนินการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-based Curriculum) โดยเน้นการพัฒนาสมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ จากการร่วมมือของครู บริหาร ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการร่างหลักสูตรพัฒนาหลักสูตร ประเมินหลักสูตร และนำหลักสูตรไปใช้จริง ทั้งนี้ โรงเรียนบ้านห้วยพลูได้มีการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะมาใช้และต่อยอดมาอย่างต่อเนื่อง จนกลายมาเป็นวิธีการปฏิบัติที่ดีที่สามารถเป็นแบบอย่างได้ (Best Practice) ภายใต้ชื่อนวัตกรรม การพัฒนาสมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ ในโรงเรียนพหุวัฒนธรรม ตามแนวคิดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐานผสานการสอนโดยเพื่อนต่างระดับ ภายใต้กรอบการดำเนินงาน BHP Model (Promoting Career Skills and Entrepreneurship in Multicultural School Using Problem-Based Learning with Cross-Age Tutoring Technique Under BHP Model)

1.2 แนวคิดและหลักการสำคัญ

ปัจจุบันท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและตลอดเวลา ในขณะที่การศึกษายังมีการสอนที่เน้นความรู้ความจำ การสอนเนื้อหาจำนวนมาก ซึ่งอาจไม่จำเป็นหรือไม่สนองต่อความต้องการของผู้เรียน ทำให้ไม่เกิดประโยชน์ต่อการนำไปใช้ และไม่เอื้อต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน นอกจากนี้ครูผู้สอนยังคงมีภาระงานและระยะเวลาที่ต้องใช้ในการสอนตามตัวชี้วัดค่อนข้างมาก (อัศจรรย์ และคณะ, 2564) ในขณะเดียวกัน การพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีและความเจริญก้าวหน้าต่างๆ ส่งผลต่อธรรมชาติของความรู้ที่จำเป็นต่อการทำงาน ซึ่งมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นเมื่อมีความเกี่ยวข้องกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีต่างๆ (Choudaha, 2008 อ้างถึงใน Barman, 2011) สอดคล้องกับ Fuchs K. (2022) อธิบายสถานการณ์ในปัจจุบันว่า อาชีพแห่งอนาคตอาจยังไม่ปรากฏหรือกำเนิดขึ้น อีกทั้ง ปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว ดังนั้น รูปแบบกลวิธีการสอนแบบดั้งเดิม ในการพัฒนาองค์ความรู้

อาจไม่ตอบสนองต่อความต้องการหรือความมุ่งหมายของโลกแห่งอนาคตอีกต่อไป เช่นนั้น การให้ความสำคัญต่อสมรรถนะของผู้เรียน ซึ่งให้ความสำคัญกับความรู้ ทักษะ คุณค่าและ พฤติกรรม ที่จำเป็นสำหรับใช้ในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการผลิตแรงงานและ กำลังคน กลายมาเป็นวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศในหลายๆ ประเทศ (Hassanein, 2021)

การพัฒนาสมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการในโรงเรียนพหุ วัฒนธรรม ตามแนวคิดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐานผสานการสอนโดยเพื่อนต่างระดับ ภายใต้ กรอบการดำเนินงาน BHP Model เป็นการนำแนวคิดหลัก 2 แนวคิดมาปรับใช้ในการดำเนินการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาสมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพ และการเป็นผู้ประกอบการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม ภายใต้กรอบการดำเนินงานหลัก ของโรงเรียน คือ BHP Model โดยมีรายละเอียด แนวคิดและหลักการ ดังนี้

สมรรถนะ (Competency) ตามความคิดของผู้เขียนว่า สมรรถนะเปรียบเสมือน ความสามารถในการปรับตัวบุคคลที่ประกอบด้วยคุณลักษณะต่างๆ หลายองค์ประกอบ เช่น องค์ ความรู้ ประสบการณ์ ความชำนาญที่เกิดจากการปฏิบัติ หรือแม้กระทั่งทัศนคติ เพื่อใช้สำหรับ การทำภาระงาน (task) หรือทำภารกิจหนึ่งๆ ให้สำเร็จลงได้ ทั้งนี้ เป็นต้องอาศัยคุณสมบัติ ต่างๆ เหล่านี้กันอย่างผสมผสาน เพื่อให้งานหรือภารกิจนั้นๆ สำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเรียนรู้ปัญหา หรือจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) เป็นการสอนที่มุ่งสร้างความเข้าใจและหาทางแก้ปัญหาโดยใช้ปัญหาเป็นจุดตั้งต้นของ กระบวนการเรียนรู้ และเป็นตัวกระตุ้นต่อไปในการพัฒนาทักษะการแก้ไขปัญหาด้วยเหตุผล และสืบค้นข้อมูลที่ต้องการเพื่อสร้างความเข้าใจกลไกของตัวปัญหารวมทั้งวิธีการแก้ไขปัญหา อาจกล่าวเพิ่มเติมได้ว่า การจัดการเรียนรู้ดังกล่าว เป็นการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ได้ด้วยตนเอง โดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้น ซึ่งก็คือปัญหาที่ผู้เรียนพบในชีวิตประจำวัน จึงจะ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการในการหาทางแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง โดยนำการสอน ดังกล่าวมาปรับใช้ในการพัฒนาสมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ

การสอนโดยใช้เพื่อนต่างระดับ (Cross-Age Tutoring Technique) เป็นเทคนิคการสอน ที่มีพื้นฐานมาจากแนวคิดการกระจายบทบาทการสอน ซึ่งเป็นการกระจายบทบาทของครูให้ นักเรียนบางส่วน แต่ครูยังคงทำหน้าที่ดูแล จัดการ แก้ไขปัญหา ในการสนับสนุนทางด้าน วิชาการ สื่อ อุปกรณ์ เป็นต้น โดยในกระบวนการเรียนการสอนลักษณะนี้ ผู้เรียนจะไม่เป็นเพียง ผู้รับการสอน (Passive Receive) แต่จะเป็นผู้มีส่วนร่วม (Active Participants) ในกระบวนการ

เรียนรู้ โดยลักษณะที่นิยมนำมาใช้ คือ “นักเรียนกลุ่มเก่ง” สอน “นักเรียนกลุ่มอ่อน” โดยปรับเปลี่ยนเป็น “นักเรียนรุ่นพี่” สอนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “นักเรียนรุ่นน้อง”

กรอบการดำเนินงานของโรงเรียนบ้านห้วยพลู BHP Model เป็นรูปแบบการดำเนินงานภายในสถานศึกษา ที่มุ่งเน้นหลักคุณธรรม นำความรู้ ภายใต้ 3 เงื่อนไข ได้แก่ (1) Benchmark การเทียบเคียงมาตรฐาน (2) Healthy organization การมุ่งพัฒนาสุขภาพองค์กรในมิติต่างๆ และ (3) Participation เน้นหลักการมีส่วนร่วม โดยดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ตามแนวคิดวงจรเดมมิง Deming Cycle หรือวงจรคุณภาพ (PDCA) เพื่อให้เกิดคุณภาพของการดำเนินงานอย่างแท้จริง และสามารถปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้นอย่างเป็นระบบ

จากแนวคิดและหลักการสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น การพัฒนาสมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการในโรงเรียนพหุวัฒนธรรม มีการขับเคลื่อนผ่านการจัดการเรียนรู้ 2 รูปแบบ คือ การใช้ปัญหาเป็นฐานที่ผู้เรียนได้ประสบการณ์ด้วยตนเอง และการจัดการเรียนรู้โดยใช้เพื่อนต่างระดับ คือ รุ่นพี่ รุ่นน้อง ที่มีความแตกต่างกัน กล่าวคือมีความเป็นพหุวัฒนธรรมโดยทุกคนมีส่วนร่วม ภายใต้กรอบการดำเนินงานหลักของโรงเรียน คือ BHP Model

2. จุดประสงค์ และเป้าหมาย

จุดประสงค์

1. เพื่อพัฒนาสมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนในโรงเรียนพหุวัฒนธรรม
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning)
3. เพื่อส่งเสริมให้ครูนำรูปแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอนภายใต้กรอบการดำเนินงาน BHP – Model มาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาพัฒนาสมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน

เป้าหมาย

เชิงปริมาณ

นักเรียนและครูโรงเรียนบ้านห้วยพลู จำนวน 197 คน เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการในโรงเรียนพหุวัฒนธรรม ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐานผสานการสอนโดยเพื่อนต่างระดับ ภายใต้กรอบการดำเนินงาน BHP Model

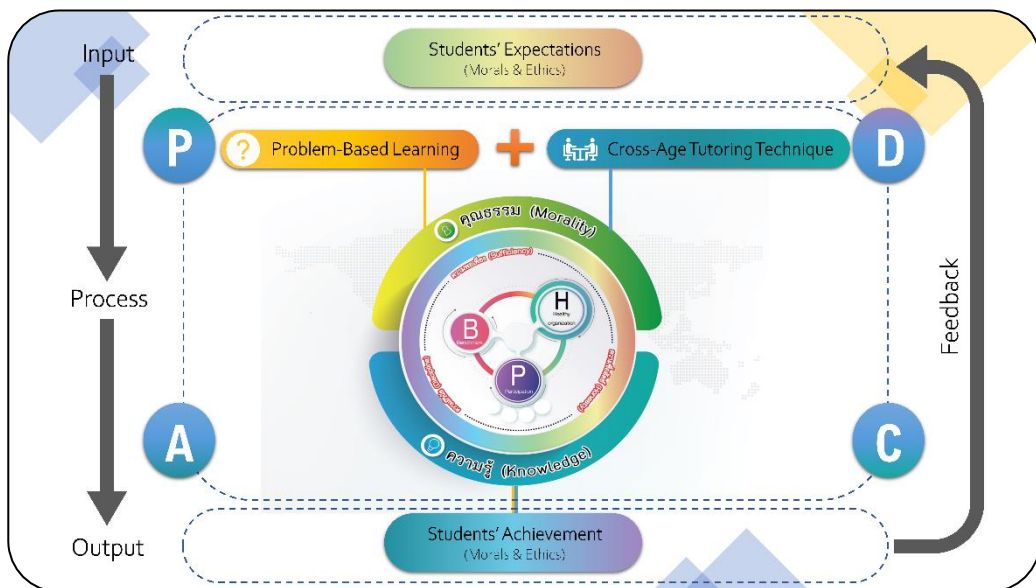

เชิงคุณภาพ

นักเรียน ครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านห้วยพลู มีความสมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ ตามกรอบหลักสูตรฐานสมรรถนะ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564)

3. กระบวนการผลิตผลงาน (อธิบายวิธีการ ขั้นตอนในการผลิตผลงาน หรือนวัตกรรมนั้นเป็น Flowchart โดยแสดงออกมาในรูปแบบ แผนภาพแสดงลำดับขั้นตอนการทำงาน เพื่อให้เห็นขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจนและใช้วางแผนการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ)

สมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการในโรงเรียนพหุวัฒนธรรม ตามแนวคิดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐานผลานการสอนโดยเพื่อนต่างระดับ ภายใต้กรอบการดำเนินงาน BHP Model เพื่อให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนได้มีรูปแบบและแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน ด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ เป็นการสร้างความตระหนักรู้และส่งเสริมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเห็นความสำคัญของการพัฒนาดังกล่าว มีรายละเอียดของการดำเนินการ ดังนี้

สมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการในโรงเรียนพหุวัฒนธรรม ตามแนวคิดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐานผลานการสอนโดยเพื่อนต่างระดับ ภายใต้กรอบการดำเนินงาน BHP Model เป็นการนำแนวคิดหลัก 2 แนวคิดมาปรับใช้ในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

อย่างเป็นทางการ ภายใต้กรอบการดำเนินงานหลักของโรงเรียน คือ BHP Model รายละเอียด ดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ กรอบสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) ดังนี้

สมรรถนะที่ช่วยให้เด็กและเยาวชนเป็นคนไทยที่ดี มีคุณธรรม และมีความสุข

1. สมรรถนะหลักด้านทักษะชีวิตและความเจริญแห่งตน (Life Skills and Personal Growth)
2. สมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ (Career Skills and Entrepreneurship)

สมรรถนะที่ช่วยให้เด็กและเยาวชนเป็นคนไทยที่มีความสามารถสูง

3. สมรรถนะหลักด้านการคิดขั้นสูงและการพัฒนานวัตกรรม (Higher Order Thinking Skills and Innovation Development)
4. สมรรถนะหลักด้านการรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล (Media Information and Digital Literacy Mild)
5. สมรรถนะหลักด้านการสื่อสาร (Communication)

สมรรถนะที่ช่วยให้เด็กและเยาวชนเป็นพลเมืองไทยที่ใส่ใจสังคมและมีจิตสำนึกสากล

6. สมรรถนะหลักด้านการทำงานแบบรวมพลังเป็นทีมและมีภาวะผู้นำ (Collaboration Teamwork and Leadership)
7. สมรรถนะหลักด้านการเป็นพลเมืองตื่นรู้ที่มีสำนึกสากล (Active Citizenship with Global Mindedness)

สำหรับการจัดการเรียนการสอนที่โรงเรียนบ้านห้วยพลูดำเนินการนั้น จะเป็นการมุ่งเน้นสมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ (Career Skills and Entrepreneurship) ในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ

2. กระบวนการ (Process) คือ ระบบที่ใช้ในการดำเนินงาน ประกอบด้วย 2 แนวคิดการสอน 1 โมเดลการดำเนินงาน คือ การใช้ปัญหาเป็นฐาน คือ ปัญหาที่ผู้เรียนสนใจและเกี่ยวข้องกับพัฒนาทักษะอาชีพที่ผู้เรียนได้ประสบการณ์ด้วยตนเอง และการจัดการเรียนรู้โดยใช้เพื่อนต่างระดับ คือ รุ่นพี่ รุ่นน้อง เพื่อให้การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ดำเนินไปทั้งโรงเรียนอย่างเป็นระบบ โดยทุกคนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา โดยจะมีการจัดกลุ่มผู้เรียนคละกัน ระหว่างรุ่นพี่กับรุ่นน้อง ภายใต้กรอบการดำเนินงานหลักของโรงเรียน คือ BHP Model

B = Benchmark แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศสู่การขับเคลื่อนสถานศึกษาคุณภาพ (Best Practice) เป็นชั้นที่มีความสำคัญมากในการจะสมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ ให้เกิดขึ้นในตัวของนักเรียน ครูถือว่ามีบทบาทมากในการสร้างความตระหนัก ให้เกิดขึ้นในใจของนักเรียน โดยครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในสมรรถนะดังกล่าว เพื่อนำไปสู่ การวิเคราะห์หลักสูตร และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียน โดยอาศัยหลักการ Benchmarking ซึ่งเป็นกรนำแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ ใช้เป็นมาตรฐานหลักในการดำเนินงานให้มี คุณภาพ

H = Healthy organization มุ่งพัฒนาสุขภาพองค์กรในมิติต่างๆ (MapHR) ได้แก่ การจัดการ (Management) สภาพแวดล้อม (Environment) กระบวนการ (Process) สุขภาพ (Health) และผลลัพธ์ (Result)

P = Participation หลักการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนสถานศึกษา ได้แก่ ร่วมวางแผน (Plan) ร่วมปฏิบัติ (Do) ร่วมตรวจสอบ (Check) และ ร่วมปรับปรุงแก้ไข (Act) โดยจะมีการ ร่วมกันพัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาสมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ มีการร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา และกำหนดเนื้อหาสาระ ตลอดจนกำหนดแนวทางในการเรียนรู้ โดยทุกฝ่ายจะต้องประสานความร่วมมือกัน ใช้หลักการสำคัญ คือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วม แก้ปัญหาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เมื่อได้ข้อตกลงร่วมกันแล้วว่าจะดำเนินการแก้ปัญหาหรือ พัฒนาเรื่องอะไรสิ่งสำคัญที่จะต้องดำเนินการต่อไป คือ การนำลงสู่กระบวนการจัดการเรียน การสอน ตามกระบวนการเดมมิง Deming Cycle: PDCA

3. ผลผลิต (Output) คือ ผลจากการพัฒนาสมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการ เป็นผู้ประกอบการ โดยนักเรียน ครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านห้วยพลู มีความรู้ ความเข้าใจในการทอผ้าและสานตะกร้า มีความภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถ สร้างรายได้และต่อยอดองค์ความรู้สู่ระดับที่สูงขึ้นได้

4. การสะท้อนผล (Feedback) คือ การนำผลการดำเนินงานวิเคราะห์ ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนา เพื่อนำไปปฏิบัติต่อไปให้ได้ผลผลิตที่ดีขึ้นในครั้งต่อไป

4. ผลการดำเนินงาน / ผลสัมฤทธิ์ / ประโยชน์ที่ได้รับ

จากการดำเนินการพัฒนาสมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ ในโรงเรียนพหุวัฒนธรรม ตามแนวคิดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐานผลานการสอนโดยเพื่อนต่าง ระดับ ภายใต้กรอบการดำเนินงาน BHP Model โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อน (1) เพื่อพัฒนา

สมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน ในโรงเรียนพหุ
วัฒนธรรม (2) เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้โดย
ใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) และ (3) เพื่อส่งเสริมให้ครูนำรูปแบบ
กระบวนการจัดการเรียนการสอนภายใต้กรอบการดำเนินงาน BHP – Model มาใช้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการพัฒนาพัฒนาสมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน

โรงเรียนมีการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-based Curriculum) โดย
เน้นการพัฒนาสมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ จากการร่วมมือของ
ครู บริหาร ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการร่างหลักสูตร พัฒนาหลักสูตร ประเมินหลักสูตร
และนำหลักสูตรไปใช้จริง ทั้งนี้ โรงเรียนบ้านห้วยพลูได้มีการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะมาใช้
และต่อยอดมาอย่างต่อเนื่อง จนกลายมาเป็นวิธีการปฏิบัติที่ดีสามารถเป็นแบบอย่างได้ (Best
Practice)

ครูจัดสภาพการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง พัฒนาทักษะ
กระบวนการคิด โดยร่วมกันกำหนดแนวทางการค้นหาปัญหา โดยใช้อาชีพเป็นฐานในการ
พัฒนาสมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ โดยนักเรียนโรงเรียนบ้าน
ห้วยพลู ได้เลือกพัฒนาการทอผ้าให้มีความทันสมัยและเป็นปัจจุบัน สามารถนำมาเป็นสินค้าที่
เหมาะกับคนรุ่นใหม่ นอกจากนั้นยังมีการสารตะกร้าหวายเทียม ซึ่งได้พัฒนาและต่อยอดองค์
ความรู้ในด้านของลายสาน ที่มีความทันสมัยมากขึ้น โดยนักเรียนทุกคนร่วมระดมความคิดเห็น
และกำหนดกิจกรรมที่จะดำเนินการอย่างสร้างสรรค์ โดยครูทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้กับ
นักเรียน รวมทั้ง ร่วมทำกิจกรรมกับนักเรียน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และลดบทบาทของ
การสอนแบบ Passive Learning อีกด้วย

จากการจัดการเรียนรู้โดยอาศัยปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อน
ต่างระดับ คือ การที่นักเรียนเป็นผู้กำหนดปัญหาด้วยตนเอง อาศัยการระดมความคิด
(Brainstorming) จากรุ่นพี่รุ่นน้อง ที่ร่วมกันเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าทำ และสามารถ
ระบุปัญหาได้อย่างตรงประเด็น จึงสามารถนำมาต่อยอดการทอผ้าและสานตะกร้าหวายเทียม
ให้มีความทันสมัยมากขึ้น

จากการดำเนินการพัฒนาสมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ
ในโรงเรียนพหุวัฒนธรรม ตามแนวคิดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐานผลานการสอนโดยเพื่อนต่าง
ระดับ ภายใต้กรอบการดำเนินงาน BHP Model ด้วยความร่วมมือของทุกฝ่าย ส่งผลให้นักเรียน
ทุกคนมีชิ้นงานของตนเอง คือ ผ้าทอ และตะกร้าหวายเทียม และมีโครงการอาชีพ เป็นการ

ส่งเสริมความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน โดยใช้การประเมินผลการเรียนรู้และพัฒนาสมรรถนะ ผู้เรียนจากการสอบถาม และชิ้นงาน รวมถึงพฤติกรรมที่สังเกตได้ โดยพบว่า นักเรียนมากกว่า ร้อยละ 80 มีผลการพัฒนาสมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ ตาม เกณฑ์ที่กำหนด

5. ปัจจัยสู่ความสำเร็จ (ระบุถึงบุคลากร / หน่วยงาน / องค์กร หรือวิธีการต่างๆ ที่มีส่วนช่วยให้ผลงาน / นวัตกรรมเกิดความสำเร็จ)

ความสำเร็จที่เกิดจากการดำเนินการพัฒนาสมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ ในโรงเรียนพหุวัฒนธรรม ตามแนวคิดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐานผลงานการ สอนโดยเพื่อนต่างระดับ ภายใต้กรอบการดำเนินงาน BHP Model เกิดจากการมีส่วนร่วมของ ทุกฝ่าย ดังนี้

1. การวางแผน

การจัดทำแผนพัฒนา หรือแผนปฏิบัติการประจำปี คณะผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้ร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี โดยมีขั้นตอนคือ การจัดทำ SWOT เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ และพันธกิจในการทำงาน นอกจากนี้ยังมีการบรรจุโครงการอาชีพ เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน สามารถตอบสนองกับความต้องการของโรงเรียน ตลอดจนสร้างผลงานที่เกิดจากนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม

2. การมีส่วนร่วม ผู้บริหาร มีเป้าหมายในการดำเนินงานชัดเจน ส่งเสริมและพัฒนา นำพาการ ปฏิบัติ และนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่องแบบกัลยาณมิตร เป็นระยะๆ เพื่อสรุปและปรับปรุงแก้ไขตาม กระบวนการ เป็นแบบอย่างที่ดี เสริมสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา

3. ความเอาใจใส่ของคณะครูความสามัคคีของบุคลากรในโรงเรียน การช่วยเหลือกัน การทำงานอย่างเป็นระบบ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เป็นแบบอย่างที่ดี

4. นักเรียนให้ความร่วมมือ ร่วมทำกิจกรรมของโรงเรียน

6. เงื่อนไขความสำเร็จ (อธิบายว่า มีสิ่งใดบ้างที่ขาดไม่ได้ ซึ่งหากขาดสิ่งนั้นไปก็จะทำให้ ผลงาน / นวัตกรรมนั้นไม่ประสบความสำเร็จ)

1. ความรู้ความเข้าใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตามที่กล่าวไปข้างต้น ความรู้ความเข้าใจของผู้สอน ปัจจัยสำคัญของความสำเร็จ

2. รูปแบบการจัดกิจกรรม ที่จำเป็นต้องสอดคล้องกับสมรรถนะของผู้เรียน ตามธรรมชาติและความสามารถของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ตลอดจนความถนัดของผู้เรียน

3. การสนับสนุนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บังคับบัญชา ครู ผู้ปกครอง และผู้เรียน โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดนี้ จำเป็นต้องเข้าใจและให้การสนับสนุน การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบดังกล่าว เนื่องจากการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการคิด (Critical Thinking) และจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายอย่างต่อเนื่อง จึงจะประสบผลสำเร็จ

7. แนวทางการต่อยอดนวัตกรรม

จากการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ ในโรงเรียนพหุวัฒนธรรม ตามแนวคิดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐานผสมผสานการสอนโดยเพื่อนต่างระดับ ภายใต้กรอบการดำเนินงาน BHP Model พบว่า ยังคงมีสมรรถนะด้านอื่นๆ ที่นักเรียนควรได้รับการพัฒนาและต่อยอด เพื่อให้เป็นไปตามกรอบนโยบายและความมุ่งหวังในการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย ดังนี้

1. สมรรถนะที่ช่วยให้เด็กและเยาวชนเป็นคนไทยที่ดี มีคุณธรรม และมีความสุข

- 1.1 สมรรถนะหลักด้านทักษะชีวิตและความเจริญแห่งตน (Life Skills and Personal Growth)
- 1.2 สมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ (Career Skills and Entrepreneurship)

2. สมรรถนะที่ช่วยให้เด็กและเยาวชนเป็นคนไทยที่มีความสามารถสูง

- 2.1 สมรรถนะหลักด้านการคิดขั้นสูงและการพัฒนานวัตกรรม (Higher Order Thinking Skills and Innovation Development)
- 2.2 สมรรถนะหลักด้านการรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล (Media Information and Digital Literacy Mild)
- 2.3 สมรรถนะหลักด้านการสื่อสาร (Communication)

3. สมรรถนะที่ช่วยให้เด็กและเยาวชนเป็นพลเมืองไทยที่ใส่ใจสังคมและมีจิตสำนึกสากล

- 3.1 สมรรถนะหลักด้านการทำงานแบบรวมพลังเป็นทีมและมีภาวะผู้นำ (Collaboration Teamwork and Leadership)

3.2 สมรรถนะหลักด้านการเป็นพลเมืองตื่นรู้ที่มีสำนึกสากล (Active Citizenship with Global Mindedness)

ทั้งนี้ โรงเรียนอาจมีการนำหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นการสร้างสมรรถนะ มาทบทวน เพื่อปรับปรุงแก้ไขด้านสาระ และกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้มีความครอบคลุมสมรรถนะด้าน อื่นๆ นอกจากนั้น โรงเรียนสามารถพัฒนาขยายสาระและมาตรฐานให้มีความครอบคลุม หลักสูตรแกนกลางมากขึ้น โดยนำเอาสาระในรายวิชาที่สำคัญอื่นๆ มาบูรณาการรวม เป็นต้น

ภาคผนวก

(แนบเอกสารที่เกี่ยวข้อง และรูปภาพกิจกรรม)

**การพัฒนาสมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ
ในโรงเรียนพหุวัฒนธรรม ตามแนวคิดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐานผสานการสอนโดย
เพื่อนต่างระดับ ภายใต้กรอบการดำเนินงาน BHP Model**

**การการพัฒนาสมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ
ในโรงเรียนพหุวัฒนธรรม ตามแนวคิดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐานผสานการสอนโดย
เพื่อนต่างระดับ ภายใต้กรอบการดำเนินงาน BHP Model**

ทักษะสายใย กลไกสู่การเรียนรู้

โรงเรียนบ้านห้วยพลู

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๑
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

Baan Huai Plue School

โรงเรียนบ้านห้วยพลู

084-782-8965

การพัฒนาสมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ ใน
โรงเรียนพหุวัฒนธรรม ตามแนวคิดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐานผลสานการ
สอนโดยเพื่อนต่างระดับ ภายใต้กรอบการดำเนินงาน BHP Model